

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת

ויצא

◆◆◆

שנת

תשפ"ב

◆◆◆

גליון 126

חזק, חזק, ונתחזק...

תנומה, עד אמצא מקום לה' וגו', ופרש"י שנשבע דוד המלך ונדר אם אבא באהל ביתי וכו'. שואל השיטה מקובצת שם, האין חלה השבועה, הרי הנשבע שלא יישן שלושה ימים מכין אותו וישן לאלתר, ותירץ שנשבע שלא יישן "באהל ביתו" אבל במקום אחר יכול לישן.

ובאילת השחר שם כתב וז"ל, ולכאו' י"ל פשוט, דשבועתו לא היתה שלא יישן עד שיבנה בית המקדש, אלא עד שיברר את ההלכה היכן מקום המקדש, וכמבואר ברש"י ד"ה את כל ענותו, עינה את עצמו לעסוק ולדעת וכו', וא"כ שייך שיתברר לו ההלכה קודם ג' ימים, ויתקיים השבועה, עכ"ל. רואים את הג"ל שלירד לעומקה של הלכה, אין בזה מגבלות זמן, ויכול להיות שיבין מיד, ויכול להיות כמה ימים.

ללמוד, וללמד

וכך סיפר רבינו שה' פעם אצל החזון איש, ונכנס הרב של כפר גדעון, הרב קליין זצ"ל, ושאל שאלה בהל' כלאים, מה לעשות באופן מסוים שכבר זרעו כלאים, ואמר לו החזון איש שיחזור אליו

בעוד שבוע.. כי צריך לעיין בדבר.

עוד סיפר בשם הגאון הצדיק רבי חיים שאול קרליץ זצ"ל שראה פעם שנכנס מישהו עם שאלה בהלכה, והשיב לו החזו"א תשובה מיד, אחרי שיצא, נאנח החזו"א ואמר, רבי עקיבא אייגר וואָלט נישט אַזוי געפּאַסקינט, נאַר ער וואָלט זאָך געזט שגרייבן אַתשׁוּבָה, און נאָך דעם גענעטפּערט. פי' רבי עקיבא אייגר לא הי' פוסק כך, אלא מתחילה הי' יושב לכתוב תשובה, ואח"כ פוסק.

העמקות באגדות

וכך זה בכל חלקי התורה, לא רק בפסקי הלכה, ובעיון הסוגיות, אלא גם בעניני אגדה, הרבה עמל צריך כדי להבין את דברי חז"ל הק'. והוי מרגלא בפומי דרבינו, שהעולם חושבים שאגדות הם גמרות קלות.. אך זה בגלל שלא מבינים כלום, לכן חושבים כך, אבל האמת שהם דברים עמוקים וקשים ביותר.

ארבעה דברים צריכין חיזוק

חז"ל הק' אומרים בברכות (דף ל"ב ע"ב) ארבעה דברים צריכין חיזוק, תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ. ומפרש רש"י צריכין חיזוק, שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כוחו.

בדברים אלו הי' פותח רבינו הרבה פעמים את דרשותיו, ואח"כ הי' מביא מאמר חז"ל בנושא שרצה לדבר עליו, אם על תורה או תפילה וכדומה.

ובימים כאלו, בעיצומו של זמן חורף, הזמן הנפלא לעלות ולהתעלות, בתורה ובתפילה, וכל דבר טוב, עלינו לראות האין להתחזק עוד ועוד כדי לנצל את התקופה הזאת לעליה גדולה.

גמ' רש"י תוס'

וכשאני חושב לעצמי מה הי' הראש ישיבה זצוק"ל אומר לנו כעת, עולה לי בראש מיד, מה שהי' אומר הרבה מאד, לנצל את הזמן לגמרא, רש"י, תוס'. וכפי שהי' עושה בעצמו, בכל רגע פנוי, לומד עוד קטע גמ', עוד רש"י, עוד תוספות, עם כזו מתיקות שאין לתאר.

ללמוד.. להבין ולהשכיל

וכמובן לא סתם לקרוא בלי להבין, אלא לומד ומתבונן במה שלומד, ואם מתעוררת שאלה, מנסים לחשוב מה הפשט.

והי' מזכיר לפעמים, מה שהתבטא מרן החזו"א זצוק"ל שאינו יודע מה זה ללמוד בשטחיות, הרי מה שלומדים צריך להבין.

וזכורני לפני עשרות שנים, בא אברך לשאול את רבינו בנוגע להספק מסוים שרצו לחייבו בכלל ללמוד כל יום, אם להסכים לזה. השיב רבינו בהאי לישנא "ס'איז נישטא אַזאַ זאַך, פאַרשטײ דעם תוס' אין פּינף מינוט..". פי' אין כזה דבר, [לחייב בן אדם] תבין את התוס' בחמש דקות... והיינו שאי אפשר לקבוע זמן להבנה, כי לפעמים מבין מיד, ולפעמים לוקח יותר זמן, כל דבר לפי ענינו.

אם אתן שנת לעיני..

ובזבחים (דף ג"ד ע"ב) מביאה הגמ' את הפסוק שיר המעלות זכור ה' לדוד את כל ענותו, אשר נשבע לה' וגו', אם אבוא באוהל ביתי, אם אתן שנת לעיני לעפעפי

הכנה רבתי...

ובשיחות ה' אומר הרבה פעמים מערכות שלימות, ולפעמים התבטא על שיחות מסוימות "סְאִיז אַגְאָנְעֶע" שיעור כללי, פי' זה שיעור כללי שלם.

והי' מכין את זה הרבה זמן, כפי שראינו בעינו הרבה פעמים כמה עמל השקיע בזה. ואף שיחות שכבר אמר פעם, כשהי' רוצה לחזור עליהם, הי' עמל בהכנתן.

ופעם אחת בשהותו במאנסי, והי' צריך לומר למחרת שיחה בשיבת לייקווד המעטירה, וכבר הכין הרבה את השיחה, והיה בסוף יום עמוס מאד בנסיעות ודרשות, ראיתי שכבר הלך לחדרו לנוח, והלכתי לחדרי להתכונן לשינה, ולפתע בערך בשעה שתיים עשרה, אני שומע שיושב ולומד בשולחן, ומיד קמתי אליו, ואמר לי **מָעַן דָּאָרְךָ צוּגְרִיטְיִן דָּעַם שְׂמוּעָס...** פי' צריך להכין את השיחה, וישב הרבה זמן להכין, עד שחזר לנוח.

ואמר פעם לאמו"ר שליט"א על השיחות שהי' אומר במוצאי שבת"ק בשיבתו הק' **"גאון יעקב"**, שלוקח לו **"עשרים שעות" להכין את השיחה.**

מעמד השיחה

ודרך אגב בשיחות ההם הי' **מעמד מיוחד מאד**, והי' נחרט **חזק מאד**, שהי' אומר את השיחה **"בחושך"**, וחוזר **קטע שלם מהגמ' מילה במילה בעל פה**, [ולפעמים חצי עמוד ויותר], וחוזר גם את **לשון רש"י** הקדוש מילה במילה.

אח"כ **שואל כמה קושיות על הסוגיא**, ואז הי' אומר **תירוץ אחד שמיישב הכל**, אח"כ הי' לומד מזה את **המוסר השכל**.

ואף כשהתירוץ הי' נפלא כ"כ, וניכר כמה הדברים אמיתיים וברורים, הי' תמיד מתחיל את התירוץ בלשון **"קָעַן זַיִן"** פי' אפשר.. ולא אמר אף פעם בלשון ודאות שנראה שזה הפשט, [וכך גם כשהייתי כותב את ההערות בשיעורים, אם הייתי כותב לשון "ונראה", הי' מוחק ומתקן **"ואפשר"**...]

והיו כמה **תלמידי חכמים מופלגים**, מדמויות ההוד בב"ב, שהיו באים קבוע, ממרחק הליכה גדול, כדי לשמוע את השיחה.

וזכורני שבא סבי **הגאון רבי גדלי' שניידר זצ"ל** לרגל שמחה לארץ הקודש, והשתתף בשיחת רבינו במוצש"ק, התבטא אח"כ **שווה לבוא מחו"ל רק בשביל לשמוע שיחה כזאת, ולחזור..**

השפעת הדברים

ובהזדמנות מסוימת, כשהי' נידון לומר את השיחה אחרי מעריב, מסיבות מסוימות, שמעתי מאמו"ר שליט"א שאמר שמעדיף שהשיחה תהי' לפני מעריב.

ונימק כך: **כמה חיזוק יש מהשיחה, אינני יודע, אך כשהשיחה היא לפני מעריב, לכל הפחות זה משפיע על המעריב שמתפללים מיד...**

והתבטאות זו שהתייחס לכך שיש לדבריו **השפעה על תפילה בכוונה**, אמר ג"כ לפני עשרים שנה, כשתיכנונו את הנסיעה לצרפת, הי' נידון אם שיטרח לבוא גם **לשטרסבורג**, ואמר רבינו שיחשוב כמה ימים. ולאחר כמה ימים אמר לי בהאי לישראל: **יהודי אחד יתפלל יותר טוב בגלל זה, א"כ כבר כדאי ליסוע...**

סולד משבחים...

עוד נקודה בנוגע לשיחותיו, מאד לא הי' רוצה שאחרי השיחה, ישבחו את השיחה בפניו, כדרך העולם שאומרים **סְאִיז גְעוֹנֶען זַיִנְעַר גוּט**, פי' זה הי' טוב מאד, וכדו'. ואמר לי פעם, **שכשאומרים לו את זה, זה מפסיד לו משכר המצוה... ממש "פחד" להבין את זה.**

ובאמת התלמידי חכמים שהיו בשיחה, היו רק ניגשים ואומרים ישר כח, ולא מדברים יותר, אך גם כשאדם רגיל, אמר לו כן, הי' איכפת לו, והי' גורם לו **ממש צער.**

נס שאין מדרגות...

וכבר סיפרתי שהרבה פעמים כשהי' חוזר משיעור כללי **בכולל פוניבז'**, והי' שם ריתחא דאורייתא גדול מאד, כשנכנס הביתה, היתה הרבנית הצדקנית ע"ה שואלת ווי **איז גְעוֹיִין**, פי' האיך היה? הי' אומר לה אַ נָס אַז סְאִיז נִישְט אַ דָּרְטִין טְרָעפּ, אַנִישט וואָלטִין זַי מִיר אַרָאפּ גְעוֹוֶארפִין אַלְלֶע טְרָעפּ... פי' **נס שאין שם מדרגות, אחרת הם היו זורקים אותי מכל המדרגות...** [למכירים, זה הי' בכולל הישן, שאין שם מדרגות לפני הארון קודש].

והרבנית היתה פונה אלי, ושואלת בשקט - **הי' כל כך נורא??** אך כך הי' דרכו שלא לשבח את מעשיו כלום!

מאן דירית "מסכתא"

נחזור למה שהתחלנו, שהי' דורש מאתנו לנצל את הזמן, ללמוד גמ' רש"י ותוס'. ובפרט בזמן חורף כזה, הרי אפשר **לרכוש מסכתות שלימות**, ומאן דירית מסכתא חדא, ירית עלמא חדא.

והרבה הי' משבח את הבחורים **"שמסיימים את המסכת"**, ולא משאירים חצאי מסכתות שלא הגיעו אליהם. וגם אם בסדרים לא מגיעים לכל המסכת, שיראו להשלים בין הסדרים, ושישי שבת, לגמור. כי אינו דומה מי שמסיים את המסכת, למי שלא מסיים.

והרבה הי' משקיע בזה, ומעודד את האירגונים **"מפעל המסכתות"** ו"מאן דירית" ועוד, שמשקיעים בענין זה, שהוא דבר גדול מאד.

הקב"ה יזכנו להתמיד ולנצל את הזמן כראוי, ולזכות ללמוד את כל המסכת בשלימות, וכך להגיע לדעת את כל הש"ס כולו היטב.

לגמור את הש"ס

ואסיים במה שסיפר לי בני היקר הבה"ח אליהו ני"ו, שנכנס השבוע אל הקודש פנימה לרשכה"ג מן שר התורה שליט"א עם אחי הרה"ג ר' יוסף אברהם שליט"א שבא עם בנו להתברך לפני הבר מצוה.

ושאלו את מרן שליט"א מה לקבל על עצמו, וביקש מרן לחשוב מעט, ואז אמר **"לגמור את הש"ס"**.

אשרי העם שככה לו, יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לקיים בנו חכמי ישראל וכו' וינחנו מול פני משיח צדקנו בב"א.